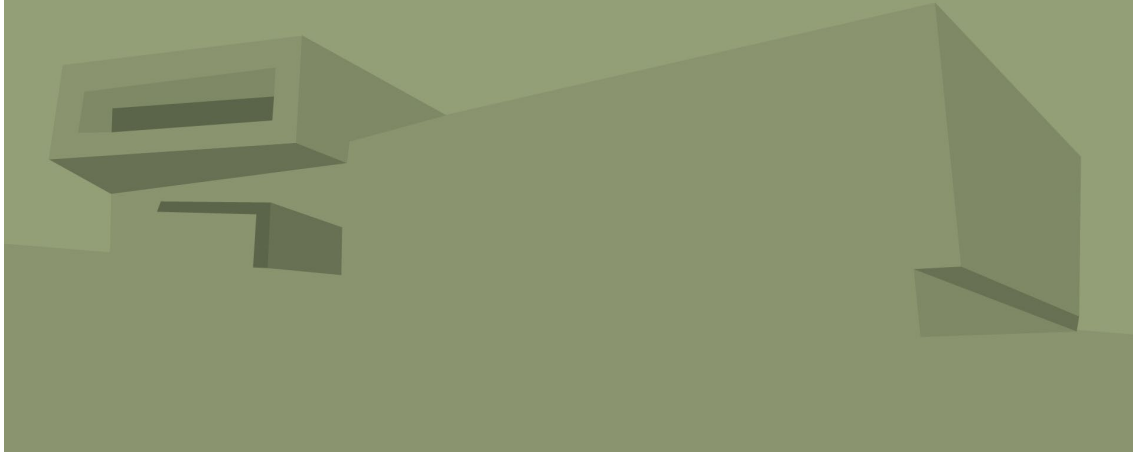

**Sámi
allaskuvla**

Hárjehallanoahpuid

GIEHTAGIRJI

Dieđut, njuolggadusat ja rávvagat

čavčča 2023 rájes

Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjeoahppu

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahput 1.-7 ceškiide

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahput 5.-10 ceškiide

Sisdoallu

1. ÁLGGAHUS	3
2. OAHPAHEADJEOAHPUID HÁRJEHALLAN	3
Hárjehallanoahput oppalaččat.....	3
Verddeskuvllat ja hárbhallanskuvllat ja verddemánáidgárddit ja hárbhallanmánáidgárddit.....	3
Hárjehallanoahpuid viidodat ja lágideapmi	4
Sámi mánáidgárdeoahpaheadjeoahppu (MOA), golmma (3) jagi bacheloroahppu	4
Sámi vuodđoskuvlaoahpaheadjeoahput (VUOMA) 1.-7. ja 5.-10. dásiide, viđa (5) jagi masteroahppu	5
Hárjehallanbeivviid čađaheapmi	6
Hárjehallanjoavkkut	6
Gulahallanstudeanta	6
Olles hárbhallanbáiki lea oahppanarena	7
Studeanttaid bargoaigi hárbhallamiin	7
3. HÁRJEHALLANOAHPU SISDOALLU, PROGREŠUVDNA, BAGADALLAN JA ÁRVVOŠTALLAN	9
Hárjehallanoahpuid sisdoallu	9
MOA hárbhallan	9
VUOMA 1-7 hárbhallan	10
VUOMA 5-10 hárbhallan	12
Girjás hárbhallan	13
Progrešuvnna huksen.....	14
Hárjehallanráhkkaneapmi.....	14
Galledeapmi hárbhallanbáikkiin	15
Bagadallan ja árvvoštallan	15
Hárjehallanvásáhusaid, oahppama ja reflekšuvnna dokumenteren, ovdanbuktin.....	16
ja čuovvoleapmi.....	16
Hárjehallanseminára	17
Jus čuožžila eahpáduš hárbhallama dohkkeheami ektui	17
Jus ii oaččo hárbhallama dohkkehuvvot.....	18
Dohkálašvuoda árvvoštallan.....	18
Hárjehallanoahpahusa váidin	19
Formálalaš meattáhusaid váidin <i>ii dohkkehuvvon- hárbhallama</i> oktavuodas	19
4. OVTTASBARGU, ROLLAT JA OVDDASVÁSTÁDUSAT	20
Ovttasbarggu arenat	20
Hárjehallanskuvlla ja hárbhallanmánáidgárddi rollat ja ovddasvástádusat.....	20
Skuvlaeaiggát/Mánáidgárdeeaiggát.....	20
Rektor/ Mánáidgárdejođiheadji	21
Hárjehallanoahpaheadji ovddasvástádus	22
Sámi allaskuvlla ovddasvástádus.....	23
SOA- goahti.....	23
Studeantta ovddasvástádus.....	23
Fágakoordináhtor/ máhttoviidodatkoordináhtor/ fágaoahpaheadji.....	24
/máhttoviidodatoahpaheadji	24
Prográmmajođiheadji/ luohkkákoordináhtor	24
Hárjehallanráđdeaddi	25
Oahppojođiheadji	25
Goahtejođiheadji	26
5. STUDEANTTAID HÁRJEHALLANGOLUID BUHTTENNUOLGGADUSAT	26
Mátkkošteapmi	27
Idjadeapmi.....	27
6. EARÁ NJUOLGGADUSAT	28
Politiijaduodaštus	28
Jávohisvuoda geatnegasvuoha.....	28
Tuberkulosa duodašteapmi	28
Hárjehallan ja sadjásážžan doaimbat	29
Hárjehallan iežas bargosajis.....	29
Studeanttaid jávkan dahje virgelohpi hárbhallanáigodagas.....	29

1. ÁLGGAHUS

Giehtagirjái leat čohkkejuvvon dieđut, njuolggadusat ja rávvagat mat gusket hárjehallanoahpu praktihkalaš čađaheapmái. Giehtagirji lea buohkaid váste geain lea dahkamuš hárjehallanoahpuiguin, nu go oahpaheaddjestudeanttaid, fágaoahpaheddjiid, hárjehallanoahpaheddjiid, rektoriid, mánáidgárdejođiheddjiid ja earáid geat dárbbážit dáid dovdat. Oahpaheaddjeoahpuid nationála lánkaásahusat, rámmaplánat ja njuolggadusat leat báikkálaččat heivehuvvon Sámi allaskuvlii ja sámi oahpaheaddjeoahpuide. Giehtagirji lea hábmejuvvon šiehtadusaid vuodul mat gusket verddeskuvllaide, verddemánáidgárddiide, hárjehallanmánáidgárddiide ja hárjehallanskuvllaide ja dáid ovttasbargui Sámi allaskuvllain.

2. OAHPAHEADDJEOAHPUID HÁRJEHALLAN

Hárjehallanoahput oppalaččat

Oahpaheaddjeoahput leat profešuvdnaoahput mat galget nannet oahpaheaddjestudeanttaid fágamáhtu, mánáid- ja oahppimáhtu ja oahpaheaddjeidentitehta. Hárjehallanoahppu lea geatnegahtton ja ovttadássásaš teoriijaoahpuin. Studeanttat galget iežaset praktihkalaš ja teorehtalaš oahpaheaddjemáhtuid nannet hárjehallamiid, teorehtalaš oahpuid, lohkamusaidda, iežaset skuvlabargguidda, vásáhusaidda, refleksuvnnaidda ja eksámenbargguidda bokte. Oahput leat heivehuvvon oktii nu ahte studeanttat vásihit ollisvuodá oahpahusain mat dáhpáhuvvet dain iešguđet arenain. Váldooahppanbáikin leat Sámi allaskuvla, verddemánáidgárddit, verddeskuvllat, hárjehallanmánáidgárddit ja hárjehallanskuvllat.

Verddeskuvllat ja hárjehallanskuvllat ja verddemánáidgárddit ja hárjehallanmánáidgárddit Sámi allaskuvllas leat hárjehallanšiehtadusat mánáidgárddiiguin ja skuvllaiguin miehtá Sámis. Dihto skuvllaiguin ja mánáidgárddiiguin lea sierra verddešiehtadus lassins. Verddeskuvllat, verddemánáidgárddit, hárjehallanmánáidgárddit ja hárjehallanskuvllat vuostá váldet oahpaheaddjestudeanttaid hárjehallamiidda. Olles mánáidgárdi ja skuvla leat studeanttaid oahppanarena hárjehallanáigodagas.

Muhtun oahpaheaddjit nammaduvvojit hárjehallanoahpaheaddjin ja sis lea váldoovddasvástádus bagadallat studeanttaid hárjehallanoahpus. Maiddái eará oahpaheaddjit ja bargit sáhttet bagadallat ja neavvut studeanttaid. Hárjehallanbáikkiid bargiin, oahpaheddjiin ja jođiheddjiin leat bargovásáhusat ja bargomáhtut maid juogadit studeanttaiguin. Studeanttat

plánejit, geahččaladdet, árvvoštallet ja ovdánit bargguid vuodul ja hárjehallanoahpaheaddji bagadallama ja árvvoštallama vehkiin. Juohke hárjehallamii leat čilgejuvvon vurdojuvvon oahppanjokosot ja studeanttabarggut. Buot hárjehallamat galget čađahuvvon, árvvoštallojuvvon ja dohkkehuvvon ovdal studeantta sáhtta loahppaduodaštusa oažžut.

Hárjehallanoahpuid viidodat ja lágideapmi

Nationála rámmat mearridit man ollu beaivvit galget várrejuvvot hárjehallanohppui guđe ge oahpaheaddjeoahpus.

Sámi mánáidgárdeoahpaheaddjeoahppu (MOA), golmma (3) jagi bacheloroahppu

Hárjehallanoahppu galgá leat unnimusat 100 beaivvi mat čađahuvvot iešguđet mánáidgárddiin lagat gulahallama ja soahpamušaid bokte. Hárjehallanoahpuid ráhkkaneapmi, árvvoštallan ja loahpaheapmi leat lassin dan 100 beaivái. Čuovvovaš skovis oaidná mo hárjehallanoahppu juohkása:

MOA

	Čakčat	Gidđadálvve	Gidđat
1. oahppojagi	15 beaivvi	10 beaivvi	10 beaivvi
2. oahppojagi	15 beaivvi	15 beaivvi	10 beaivvi
3. oahppojagi	15 beaivvi	10 beaivvi	

Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahput (VUOMA) 1.-7. ja 5.-10. dásiide, viđa (5) jagi masteroahppu

Hárjehallanoahppui leat várrejuvvon oktiibuot 115 beavvi, mat čađahuvvot iešguđet skuvllain sierra soahpamušaid bokte. Hárjehallanoahpuid ráhkkaneapmi, árvoštallan ja loahpaheapmi leat lassin dan 115 beaivái. Čuovvovaš skovis oaidná mo hárjehallanoahppu juohkása.

VUOMA 1.-7.

	Čakčat	Gidđat
1. oahppojagi	5 beavvi álggaheapmi, áican ja oahpásnuvvan skuvlii (ii dárbbáš bagadalli 5 beavvi 1.-7. ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli)	10 beavvi 1.-7. ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli) 5 beavvi mánáidgárddis sirdásanhárjehallan (galgá bagadalli/árvoštalli)
2. oahppojagi	15 beavvi 1.-7. ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli)	15 beavvi 1.-7. ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli)
3. oahppojagi	15 beavvi 1.-7. ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli)	15 beavvi 1.-7. ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli)
4. oahppojagi	15 beavvi 1.-7.- ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli)	15 beavvi 1.-7.- ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli)
5. oahppojagi	0 beavvi	0 beavvi

VUOMA 5.-10.

	Čakčat/ beavvi	Gidđat/beavvi
1. oahppojagi	5 beavvi álggaheapmi, áican ja oahpásnuvvan skuvlii (ii dárbbáš bagadalli 5 beavvi 5.-10. ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli)	10 beavvi 5.-10. ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli) 5 beavvi joatkkaskuvllas sirdásanhárjehallan (galgá bagadalli/árvoštalli)
2. oahppojagi	15 beavvi 5.-10. ceškiin (galgá bagadalli)	15 beavvi 5.-10. ceškiin (galgá bagadalli)
3. oahppojagi	15 beavvi 5.-10. ceškiin (galgá bagadalli)	15 beavvi 5.-10. ceškiin (galgá bagadalli)
4. oahppojagi	15 beavvi 5.-10. ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli)	15 beavvi 5.-10. ceškiin (galgá bagadalli/árvoštalli)
5. oahppojagi	0 beavvi	0 beavvi

Hárjehallanbeivviid čađaheapmi

Buot oahpaheaddjeoahpuid hárjehallamat ja daidda gullevaš plánen- ja árvvoštallančoahkkimat leat studeanttaide, fágaoahpaheddjiide ja hárjehallanoahpaheddjiide bákkolaččat/geatnegahtton. Hárjehallanbeaivvit sáhttet iešguđet vugiid mielde čađahuvvot iešguđet lohkanbajiin ja oahppoajagiin. Hárjehallanbeaivvit sáhttet čohkkejuvvot, biđgejuvvot dahje juhkkjuvvot. Juohke oahppoajahkái mearriduvvo hárjehallančađahanplána mii siskkiduvvo ollislaš lohkanbadjeplánii (deaivvadanplánii). Dábálaččat vuosttáš jagi hárjehallamat čađahuvvojit, sihke čakčalohkanbaji ja giđđalohkanbaji hárjehallan, seamma hárjehallanbáikkis ja seamma hárjehallanoahpaheaddji luhtte. VUOMA 2.-4. jagi hárjehallamiid čađahit, nu guhkás go vejolaš seammá skuvllas olles lohkanbaji. MOA 2.-3. jagi hárjehallamat juohkásit máhttoviidodagaid mielde.

Hárjehallanjoavkkut

Oahpaheaddjestudeanttat juhkkjuvvojit hárjehallanjoavkkuide oahpaheaddjeoahpposuorggi, progreshuvnna, fágačiekŋudeami/máhttoviidodatčiekŋudeami ektui. Ovtta hárjehallanjoavkkus sáhttet gaskkal 2-4 studeantta. Sierra dilálašvuodain sáhttá studeanta okto leat hárjehallamis. Juohke studeantajovkui nammaduvvo hárjehallanoahpaheaddji. Lea SOA- goahti mii hálddaša studeantajoavkkuid ja juohká studeanttaid hárjehallanbáikkiide dađi mielde makkár dárbbut leat ja mot hárjehallanbáikkiid vejolašvuodat ja šiehtadusat leat.

Gulahallanstudeanta

Lohkanbaji álggus juohke hárjehallanjoavku galgá válljet gulahallanstudeanta.

Gulahallanstudeanta fuolaha ahte hárjehallanjoavku gulahallá, čoahkkana ja doaimmaha plánejuvvon doaimmaid, árvvoštallá iežas doaimmaid ja ráhkkan semináraide.

Gulahallandoaimma sáhttá juogadit, omd. nu ahte buohkain joavkkus lea ovddasvástádus iešguđet hárjehallanáiggi.

Jus čuožžilit váttisvuodat hárjehallamis, maid joavku ii nagot ieš dahje ovtta

hárjehallanoahpaheddjiin čoavdit, de galgá ášši ovddiduvvot SOA- goađi hárjehallanráđđeaddái jus lea praktihkalaš ášši ja luohkkákoordináhtorii jus lea fágalaš ášši. Dárbbu mielde SOA-

goahti bidjá johtui váttisvuoda čoavdinproseassa. Čoavdinprosessii leat sihke studeanttat ja

hárjehallanoahpaheaddjit geatnegahtton searvat. Čoavdinproseassa lea oassin hárjehallama dohkkeheamis. Váilevaš searvan sáhttá váikkuhit hárjehallama dohkkeheapmái.

([Oahppodoaimmaid kvalitehtasihkkarastin | Sámi allaskuvla \(samas.no\)](#) kapihttal 12)

Olles hárjehallanbáiki lea oahppanarena

Studeanta lea oassin buot hárjehallanbáikki bargo- ja oahppanlanjain ja klássain, gos lea oahppanjoksosiid, hárjehallanbargguid ja ulbmiliid ektui govtolaš searvat. Studeanta galgá maid lagas gulahallamiin hárjehallanbáikkiin sáhttit čohkket empiriija skuvlabargguid, dutkan- ja ovdánahttindoaimmaid váste.

Studeanttaid bargoáigi hárjehallamiin

Studeanttat čuvvot bargoáigenjuolggadusaid mat gustojit iešguđet hárjehallanbáikkiin.

Studeanttaid dábálaš bargoáigi hárjehallamiin lea gaskkal dii. 8.00 ja 16.00. Studeanttat čuvvot bargodiimmuid mat dábálaččat leat 37.5 diimmu vahkkui, čadnojuvvon ja čanakeahtes áiggit.

Studeanta čuovvu hárjehallanoahpaheaddji bargobeavvi ja čuovvu buot su doaimmaid. Dakkár doaimmat sáhttet leat vuodđoskuvllas ee. oahpahusa čuovvuleapmi, bargočoahkkimat, oahpaheaddječoahkkimat, mánjggaámmátlaščoahkkimat, váhnenságastallamat ja klássačoahkkimat. Dákkár doaimmat sáhttet leat mánáidgárddis ee. pedagogalaš sisdoalu čuovvuleapmi, bargočoahkkimat, pedagogalaš jođiheddjiid čoahkkimat, mánjggaámmátlaščoahkkimat, váhnenságastallamat ja váhnenčoahkkimat.

Hárjehallama álggus sohppojuvvo ovttas hárjehallanoahpaheddjiin jus leat oasis main ii sáhte čuovvut. Studeanttat servet čoahkkimiidda mat leat dábálaš bargoáiggiid lassin.

Bargodiimmuid, mat leat dábálaš bargoáiggi lassin, lea vejolaš luvvet manjit bargoáiggiin.

Mánáidgárdeoahpaheaddjestudeanttat galget hárjehallamiin jođihit pedagogalaš doaimmaid iežaset oahppanjoksosiid ektui, mat leat ovdagihtii šiehtaduvvon ovttas fága- ja hárjehallanoahpaheddjiiguin, ee. hárjehallančoahkkimis. Studeanttat galget oažžut unnimusat 2 diimmu bagadallama vahkkui go lea 1 studeanta, ja 3 diimmu bagadallama go leat guokte studeanta. Bargoáiggiin galgá studeanttain vejolašvuhta plánet ja árvvoštallat (sulaid. 1,5 dii/beavái).

Vuođđoskuvlaoahpaheaddjestudeanttat galget hárjehallamiin jođihit pedagogalaš doaimmaid iežaset oahppanjoksosiid ektui, mat leat ovdagihtii šiehtaduvvon ovttas fága- ja hárjehallanoahpaheddjiiguin, ee. hárjehallančoahkkimis.

Studeanttat galget searvat unnimusat 13-15 oahpahusdiibmui juohke vahku, ja juohke studeanttas galgá unnimusat 4 oahpahusdiibmui válđoovddasvástádus vahkkosaččat.

Studeantta iežas čađahan oahpahus:

1. jagis giđđahárjehallamis oahpahus joavkkus unnimustá 10 diimmu.
2. jagis goappáge hárjehallamis unnimustá 5 diimmu vahkus
3. jagis goappáge hárjehallamis unnimustá 8 diimmu vahkus
  - Oasi oahpahas lea vejolaš čađahit ovttas mielstudeanttain
4. jagis goappáge hárjehallamis unnimustá 10 diimmu vahkus
  - Oasi oahpahas lea vejolaš čađahit ovttas mielstudeanttain

Vuođđoskuvlaoahpaheaddjestudeanttaid čađahan oahpahusdiimmuid sáhtta lasihit. Jus ii leat vejolaš fállat studeanttaide doarvá oahpahusdiimmuid dihto fágain, de sáhttet studeanttat, geat leat smávvaskuvladásis hárjehallame, searvat ja oahpahit eará fágain lassin. Jus leat nuoraidskuvladásis oahpaheame, de válđonjuolggadus lea ahte oahpaha čiekŋudanfága. Vuođđoskuvlaoahpaheaddjestudeanttaid joavkkus galgá juohke vahku leat 10-13 diimmu main lea bagadallan. Bagadallat sáhtta maid jogo rektor, inspektevra dahje eará oahpaheaddji skuvllas. Allaskuvlla fágaoahpaheaddjit sáhttet dárbbu mielde leat veahkin bagadallamis.

3. HÁRJEHALLANOAHPU SISDOALLU, PROGRESUVDNA, BAGADALLAN JA ÁRVVOŠTALLAN Hárjehallanoahpuid sisdoallu

MOA hárjehallan

Vuosttaš (1.) jahki	<p>Hárjehallanperspektiiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • láidesteapmi ámmáhii ja iežas oahpaheaddjeidentitehtii • mánáidgárdi pedagogalaš áсахussan, refleksuvnna vuolggageapmi sámi perspektiivvas • bajásgeassin, ovdánahttin ja birgen • sámi mánáid riektavuodđu <p>Máhttoviidodagat: <i>MSOO- Mánáid stoahkan, oahppan ja ovdáneapmi</i> <i>GTM- Giella, teaksta ja matematihkka</i> <i>LDL- Luondu, dearvvašvuolta ja lihkaeapmi</i></p>
Nubbi (2.) jahki	<p>Hárjehallanperspektiiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • miehtasámi láidesteapmi • Norgga, Suoma ja Ruota vuogádagat • gielladilit, mánáid dilit iešguđet guovlluin • mánáid mánggabealatvuolta • mánát iešguđet dárbbuiguin <p>Máhttoviidodagat: <i>SOE- Servodat, oskkoldat ja etihkka</i> <i>DJH- Duodji, juoigan ja hutkáivuolta</i> <i>SMG- Sámeigiella, mánggagielatvuolta ja giela ealáskahttin</i></p>
Goalmmát (3.) jahki	<p>Hárjehallanperspektiiva:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sámi ja eamiálbmotmánáidgárdeperspektiiva • mánáidgárdi organisašuvdnan ja kvalitehtasihkarastin • jođiheapmi, profešunalitehta ja searvevuolta • máná ja mánáid mielmearrideapmi ja demokratiija • ovttasbargu ja fierpmádathuksen váhnemiiguin, báikkálaš birrasiiguin ja veahkkebálvalusaiguin • molsun(dahje sirdin) mánáidgárddis skuvlii • dutkanvuodusteapmi ja mánáidgárddi ovdánahttin <p>Máhttoviidodagat: <i>MČÁ- Mánáidgárdepedagogihkka- čiekŋudeapmi árbevirolaš máhtus ja sámi kultuvrras</i> <i>JOO- Jođiheapmi, ovttasbargu ja ovddideapmi</i> <i>BA- bargu</i></p>

VUOMA 1-7 hárjehallan

	Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahpu 1.-7. ceahki mastera hárjehallan 1. syklus
Hárjehallanbáiki	1. jagi alces lagaš skuvllas. 2. jagi miehtá Sámi hárjehallan Norggas, Suomas dahje Ruotas. 3. jagi hárjehallan báikegottiin gos sámegiella áitojuvvon dilis dahje ovdamearkan eará eamiálbmotguovlluin.
Luohkkáceahkki	1.-7. ceahkis 80 beaivve ja mánáidgárddis 5 beaivve. Studeanta galgá hárjehallat buot luohkkácehkiin 1.-4. ja 5.-7. hárjehallanáigodagain.
Hárjehallanvuohki	Oahpu álgomuttus lágiduvvo observerenhárjehallan. Muđui hárjehallanvuohki šiehtaduvvo progresašuvvna ja hárjehallanskuvlla ja Sámi allaskuvlla gáibádusaid ektui. Juohke hárjehallamis lea dutkan guovddážiš, ja studeanta galgá čadahit dutkan- ja ovdánahttinbarggu.
Viidodat (beaivvit)	85
Oahppanjoksoat	Váldofáttát hárjehallama vuosttaš syklusis gusket oahpaheaddji rollii ja bargui, ohppiid mánggabealatvuhtii ja skuvlaorganisašuvdnii čuovvovaš fáttáid bokte, mat čužžot maiddá pedagogihka ja oahppimáhtu fágaplánas: <ul style="list-style-type: none"> • iežas oahpaheaddjeidentitehta ovddideapmi • oahpaheaddji mánggabealat dilis sámi oahpahusas • oahpahusa jodiheapmi ja deaivvadeapmi ohppiiguin • oahpahusa plánen, čadaheapmi ja árvoštallan • oahppama árvoštallan ja heivehuvvon oahpahus • skuvlaorganisašuvdna ja ovttasbargu eará ásahusaiguin. <p>Oahpus lea erenomáš deaddu álgooahpahas (lohkan, čállin ja matematihkka). Oahpu áigge vuodjut eandalii sámegiela 1.-7. ceahki oahpahussii.</p> <p>OPPALAŠ GELBBOLAŠVUOHTA Studeanttat</p> <ul style="list-style-type: none"> • máhttet heivehit oahpahusa ja fágalaš sisdoalu buotlágan ohppiide • máhttet ovddidit ohppiid oahppama ja vuodđogálggaid • hálddašit skuvlla rievdadeami ja ovddideami ovttasbarggu ja fágalaš ja pedagogalaš ovddideami oaidninvuogis • máhttet teorija ja dutkama vehkiin kritihkalaččat árvoštallat iežaset ja earáid praksisa • leat ovddidan iežaset oahpaheaddjeidentitehta ja kommuniseren- ja gulahallangealbbu mii vuodđuduvvá profešuvdnaetihkalaš oaidninvuohká
Bargogáibádusat	Hárjehallamiin čadahuvvojit dutkan- ja ovdánahttinbargoaimmat: Vuosttaš jagi observerendutkamuš ja jearahallamat ja oahppoplánaanalysat. Nuppi jagi ovdamearkan fenomenagrafalaš dahje narratiivvalaš dutkamuš. Goalmát jagi ovdamearkan akšuvdnadutkamuš dutkan- ja ovdánahttinbargoaimman.

	Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahpu 1.-7. ceahki mastera hárjehallan 2. syklus
Hárjehallanbáiki	Studeanta vällje ieš.
Luohkkáceahkki	1.-7. ceahki. Studeanta vuodju eandalii álgooahpahas problematihkkii

	hárjehallamis.
Hárjehallanvuohki	Guhkes loahppahárjehallan mas studeanta beassá vuodjut didaktihkalaš gažaldagaide, vuodjut oahpaheaddjeámmáhii ja skuvlla ovddideapmái ja háhkat dutkanmateriála.
Viidodat (beaivvit)	30
Oahppanjoksošat	Studeanttat vudjot oahppama jođiheapmái ja ožžot čiekŋalut gova ohppiid heterogenavuodas. Sii viidásit barget dutkan- ja ovdánahttindoaimmaiguin skuvlla oktavuodas ja ipmirdit ovdáneami mearkašit skuvlla rievddanproseassa.

	<p>OPPALAŠ GELBBOLAŠVUOHTA</p> <p>Studeanttat</p> <ul style="list-style-type: none"> • máhttet fátmastit ja hukset gaskavuodaid ohppiide ja sin fuolaheddjiide • máhttet aktiivvalaččat čadahit rievddanproseassaid ja váldet ovddasvástádusa fágalaš ja pedagogalaš ođasteamis ja dasa guoskevaš ovttasbarggus fátmastemiin lokála servodat-, bargo- ja kultureallima oahpahussii • máhttet kritihkalaččat árvoštallat iežaset ja earáid praksisa čujuhemiin teorijii ja dutkamii • máhttet nannet riikkaidgaskasaš ja mánggakultuvrralaš oaidninvugiid skuvlla bargui ja oažžut demokrátalaš oassálastima ja bissovaš ovdáneami.
Bargogáibádusat	Hárjehallamis lea vejolaš háhkat dutkanmateriála masterbargui.

VUOMA 5-10 hárjehallan

	Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahpu 5.-10. ceahki mastera hárjehallan 1. syklu
Hárjehallanbáiki	<ol style="list-style-type: none"> 1. jagi alces lagaš báikkis. 2. jagi miehtá Sámi hárjehallan Norggas, Suomas dahje Ruoŋas. 3. jagi hárjehallan báikegottiin gos sámegealla rašes dilis.
Luohkkáceahkki	80 beaivve 5.-10. ceahkis ja joatkkaskuvllas 5 beaivve mas fáddá lea sirdáseapmi vuodđoskuvllas joatkkaskuvlii . Studeanta galgá hárjehallat buot luohkkáceahkkiin 5.-7. ja 8.-10. hárjehallanáigodagain.
Hárjehallanvuohki	Progrešuvnna ja fágaoahpahusa mielde.
Viidodat (beaivvit)	85
Oahppanjokosot	<p>Hárjehallamis deattuhuvvo oahpaheaddji ámmáha, barggu ja ohppiid mánggabealatvuodá ja skuvlla ovddideami áššedovdin doaimman. Studeantaid máhtut ja dáiddut oahpaheaddjeámmáhis ovddiduvvojit ja sosialiserejuvvo oahpaheaddji ámmáhii.</p> <p>Váldofáttát hárjehallama vuosttaš sykluis gusket oahpaheaddji rollii ja bargui, ohppiid mánggabealatvuhtii ja skuvlaorganisašuvdnii čuovvovaš fáttáid bokte, mat čužžot maiddá pedagogihka ja oahppimáhtu fágaplánas:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iežas oahpaheaddjeidentitehta ovddideapmi • oahpaheaddji mánggabealat dilis sámi oahpahusas • oahpahusa jođiheapmi ja deaivvadeapmi ohppiiguin • oahpahusa plánen, čađaheapmi ja árvvoštallan • oahppama árvvoštallan ja heivehuvvon oahpahus • skuvlaorganisašuvdna ja ovtasbargu eará ášahusaiguin. <p>OPPALAŠ GELBBOLAŠVUOHTA Studeanta</p> <ul style="list-style-type: none"> • máhtta geavahit ja čađahit oahppofágalaš bargguid buot ohppiide ohppiid oahppama ja vuodđogálggaid ja -dáidduid ovdánahttimii ja sus lea ovddidan- ja rievdadangelbbolašvuohta man ulbmilin lea ovtasbarggus earáiguin fágalaččat ja pedagogalaččat ovddidit skuvlla • máhtta teoriiija dutkama vehkiin kritihkalaččat árvvoštallat iežas ja earáid praksisa • ovddida iežas oahpaheaddjeidentitehta ja gulahallan- ja oktavuodagealbba mii vuodđuduvvá profešuvnna etihkalaš oaidninvugiide
Bargogáibádusat	Hárjehallamiin čađahuvvojit dutkan- ja ovdánahttindoaimmat: Vuosttaš jagi observerendutkamuš. Nuppi jagi ovdamearkan fenomenográfalaš dahje narratiivvalaš dutkamuš. Goalmmát jagi ovdamearkan akšuvdnadutkamuš dutkan- ja ovdánahttindoaimman.

	Sámi vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahpu 5.-10. ceahki mastera hárjehallan 2. syklus
Hárjehallanbáiki	Studeanta vállje ieš.
Luohkkáceahkki	5.-10 ceahkis.
Hárjehallanvuohki	Guhkes loahppahárjehallan mas studeanta beassá vuodjut didaktihkalaš gažaldagaide, vuodjut oahpaheaddjeámmáhii ja skuvlla ovddideapmái.
Viidodat (beaivvit)	30
Oahppanjoksoat	Hárjehallama manjmuš jagiin čiekŋuduvvo ja oažžut vuđolaš máhtuid oahppanproseassain, mánáid ovdáneamis ja dutkan ja ovdánahttinbargguin skuvllas. Studeanttaid gelbbolašvuolta skuvlla ovdánahttimis nannejuvvo. OPPALAŠ GELBBOLAŠVUOHTA Studeanta <ul style="list-style-type: none"> • máhttá geavahit máhtuidis ja gálggaidis fátmastit ja hukset oktavuoda ohppiide ja sin fuolaheddjiide • máhttá aktiivvalaččat álggahit rievदानproseassaid ja váldá ovddasvástádusa fágalaš ja pedagogalaš ođasteamis ovttasbarggus earáiguin skuvllas ja servodagas fátmastemiin bargo- ja kultureallima oahpahussii. • máhttá kritihkalaččat árvoštallat iežas ja earáid praksisa teorijja ja dutkama vehkiin • máhttá fievrredit riikkaidgaskasaš ja máŋggakultuvrralaš oaidninvugiid skuvlla bargui ja oažžut demokrátalaš oassálastima ja bissovaš ovdáneami
Bargogáibádusat	Hárjehallamis lea vejolaš háhkat dutkanmateriála masterbargui.

Girjás hárjehallan

Girjás hárjehallan mearkaša ahte hárjehallanoahppu lágiduvvo nu ahte studeanttat besset molsašuddi bargguid bokte vásihit oahpaheaddjeprofešuvna sierra beliid. Studeanttat galget áicat, searvat, guorahallat, geahččaladdat, reflekteeret ja dutkat verddeskuvlla/-mánáidgárddi dahje hárjehallanmánáidgárddi/- skuvlla doaimmaid. Hárjehallan galgá čájehit skuvlla/mánáidgárddi árgabeaivvi ja studeanttat ožžot vejolašvuoda hárjehallat oahpahit/jođihit pedagogalaš doaimmaid ja oassálastit iešguđetlágan bargguide mat láktasit oahpaheaddjeámmáhii juogo mánáidgárddis dahje skuvllas. Teorijja ja hárjehallama ovttasdoaimman leat čoavddasánit.

Progrešuvnna huksen

Hárjehallanplánat čilgejit vurdojuvvon oahppanjoksosiid ja mo progreshuvdna huksejuvvo. Hárjehallanoahppu galgá doarjut studeantta nu ahte sus lea dássedis ja lunddolaš ovdáneapmi. Hárjehallanoahppu huksejuvvo máhttui ja vásáhusaide mat studeanttain leat ja ain háhket hárjehallamiin ja teoriijaoahpuin iešguđet fágain/máhttoviidodagain ja pedagogihkas. Hárjehallanoahpu sisdoaluid ovdáneami huksen ja reflekten nanne studeantta ahtanuššama ovttá hárjehallanoahpu áiggis ja ráhkkanahtte nubbái. Progreshuvdna huksema álggaha dábaláččat nu ahte vuosttaš jagi hárjehallamiin deattuhit áicama ja doaimmaid/oahpahasaid čuovvuma. Dađistaga galgá studeantta iešheanalašvuohta ovdánit. Hárjehallanplánat ja fágaplánat/máhttoviidodatplánat čilgejit lagabuidda mo progreshuvdna huksejuvvo.

Hárjehallanráhkkaneapmi

Juohke hárjehallamii galgá ovdagihtii ráhkkanit. Ráhkkaneapmi lea álgán juo dalle go hárjehallanáigodagat ja sisdoalut mearriduvvojit. Ráhkkaneamiin galget čielggaduvvot praktihkalaš áššit, bargujuohkin ja fágalaš áššit. Ráhkkaneami oassin sáhttá leat fágalaš ja/dahje bagadallančoahkkin hárjehallanoahpaheddjiide. Ovttasbargu ja doaimmat šiehtaduvvot dán čoahkkimiin.

Hárjehallanárvoštallanskovvi, hárjehallanoahpahusa giehtagirji, šiehtadusvuođut, prográmaplánat, hárjehallanplánat, fágaplánat/máhttoviidodatplánat, jávohisvuođa geatnegasvuohta, jávkan hárjehallamiin, oahpaheaddjedohkálašvuohta ja eará dehálaš áššit ja dieđut leat oassin ráhkkaneamis. Hárjehallanráhkkaneamis mearriduvvo mo hárjehallamat čuovvoluvvojit; galgá go čálalaš vai njálmmálaš raporterren, dollojuvvo go siskkáldas vai “almmolaš” hárjehallanseminára, ja guđemuš luohkás lea hárjehallanseminára lágidanovddasvástádus. Hárjehallančoahkkimiidda servet oahpaheadjestudeanttat, luohkkákoordináhtor, fágakoordináhtorat, fágaoahpaheadjit, hárjehallanoahpaheadjit ja dárbbu mielde maidái hárjehallanbáikkiid jođiheaddji ja SOA- goađi jođihangoddi.

Galledeapmi hárjehallanbáikkiin

Oahpaheaddjeoahpuid fágaoahpaheaddjit galledit studeanttaid ja hárjehallanoahpaheddjiid hárjehallamiin. Ulbmil lea juogadit ja ságastallat vásáhusaid, bagadallat ja eará áššiid čielggadit. Luohkkákoordináhtor fuolaha ahte juohke hárjehallanjoavkku luhtte fitná fágaoahpaheaddji. Galledeapmi ja galledanáigi šiehtaduvvo hárjehallanráhkkaneamiid oktavuodas. Galledemiide galgá ovdaghtii ráhkkanan, nu ahte dás lea sisdoallu ja ságastallanfáttát čielgasat. Galledemiin dábálaččat čađahuvvojit sihke ovttaskas ja joavkoságastallamat studeanttaiguin.

Bagadallan ja árvoštallan

Bagadallan ja árvoštallan galgá doarjut studeanta oahppama ja ahtanuššama ja čuovvut oahpu vurdojuvvon progreshuvna. Hárjehallanoahpaheaddjit láidestit, bagadallet ja árvoštallet studeanttaid hárjehallančađaheami vurdojuvvon oahppanjoksosiid ektui . Bagadallan lea čađa gaska doaibma nugo ovdal ja manjel dihto bargguid, ja sáhtta leat sihke formálalaš (plánejuvvon ja strukturerejuvvon) ja eahpeformálalaš (ii plánejuvvon, dilálašvuohta rahpá bagadallanvejolašvuođa). Bagadallama vuodđun leat sámi vuolggasajis oahppanoainnut ja olmmošgovva. Studeantajoavku oažžu sihke ovttaskas- ja joavkobagadallamiid. Studeanttat čađahit/ oahpahit ja jođihit ieža ja áicet, go mielstudeanttat ja hárjehallanoahpaheaddjit jođihit pedagogalaš doaimmaid dahje oahpahit. Studeanttat sáhttet leat veahkkeoahpaheaddjit klássas dahje mánáidgárddis. Bagadallan lea maid go studeanttat searválaga gaskaneaset ja/dahje ovttas hárjehallanoahpaheddjiin plánejit ja árvoštallet doaimmaid ja dáid čađahemiid. Juohke studeanta galgá oažžut ovttaskas bagadallamahárjehallama gaskamutto ja loahpageahčen. Geahča 2. kapihttalis, *Studeanttaid bargoáigi hárjehallamis*, galle diimmu galget várrejuvvot bagadallamii. Studeanttat galget ráhkkaneamiid bagadallamiidda. Ráhkkaneapmin sáhttet studeanta iežas bargoplánat ja iešárvoštallamat čađahuvvon doaimmain ja vejolaš gažaldagat ja ságastallanfáttát maid áigu ovddidit.

Hárjehallanáigodaga loahpas oažžu studeanta čálalaš máhcahaga hárjehallanoahpaheaddji árvoštallama vuodul (hárjehallanárvoštallanskovvi). Árvoštallan galgá doarjut studeanta ahtanuššama ja čájehit mo su ovdáneapmi lea oahppanjoksosiid ektui leamašan, ja rávvet mo sáhtta ain ovdánit.

Árvoštallanmáhcahat addo hárjehallanárvoštallanskovi bokte. Juohke studeanttas lea hárjehallanárvoštallanskovvi. Hárjehallanárvoštallanskovi hálddašeapmái lea sierra rutiidna.

Hárjehallanárvoštallanskovvá studeanta ieš árvoštallá iežas ovdáneami hárjehallamis, ja dasa maiddái hárjehallanoahpaheaddji árvoštallá studeanta ovdáneami čálalaččat. Goappašagat galgaba deavdán ja vuolláičállán árvoštallanskovi ja máhcahan SOA- goađi hálddahussii **mañemusat vahkku sisa mañjel go hárjehallanáigodat lea nohkan.**

Hárjehallanárvoštallanskovi meannuduvvo loahpalaččat luohkkákoordináhtora, fágakoordináhtoriid/máhttoviidodatkoordináhtoriid ja hárjehallanráđđeaddi bealis, mañjel go eaktodáhtolaš ságastallamat studeanttaiguin leat čađahuvvon. Árvoštallanskovi vurkejuvvo studeanttamáhppii duođastussan. Hárjehallanárvoštallanskovi, hárjehallanvásáhusaid ovdanbuktin ja raporteren lea oassi studeantta ollislaš árvoštallamis. Hárjehallan veardiduvvo bohtosiiguin dohkkehuvvon/ ii dohkkehuvvon. Studeanta hárjehallanvásáhusat galget siskkiduvvot allaskuvlla oppalaš oahppanaktivitehtaide ja kvalitehtabargui. Bagadallan ja árvoštallan doaimmahuvvo lagas ovttasbarggu bokte rektora/jođiheaddji, hárjehallanoahpaheddjiid ja fágaoahpaheddjiid gaskkas.

Hárjehallanvásáhusaid, oahppama ja refleškuvnna dokumenteren, ovdanbuktin ja čuovvoleapmi

Guovddáš oassi hárjehallamis lea hárjehallanvásáhusaid reflekeret ja ovdanbuktit. Studeanta sáhtta hárjehaladettiin čállit loggagirjji, mii mañjel lea veahkin reflekeremis ja raporteremii. Studeanttat dokumenterejit hárjehallanvásáhusaid čálalaččat ja/dahje njálmmálaččat. Vuodđoskuvlaoahpaheaddjeoahpus lea hárjehallanmáhppa gosa dokumenterejit ja čohkkejit plánaid, čállošiid ja árvoštallamiid, mat leat vuodđun sihke bagadallamiidda ja raporteremiidda. Ovdanbuktin- ja raporterenvuohki čielggaduvvo ja mearriduvvo ovdal juohke hárjehallama. Raporteren sáhtta leat čálalaš ja/dahje njálmmálaš (omd. semináras/klássalanjas ovdanbuktin) dahje eará vuogi mielde nugo digitála/audiovisuálalaš. Ulbmil lea ahte studeanttat besset ovdanbuktit iežaset vásáhusaid ja reflekeret dáid ja iežaset oahppama. Studeanttat besset gaskaneaset veardádallat ja buohtastahttit nubbi nuppiid vásáhusaid, ja ovttas reflekeret fágalaš, fágaidrasttideaddji ja ámmátlaš áššiid. Dainna lágiin studeanttat ovddidit iežaset iešárvoštallan- ja reflekerendáiddu.

Studeanttaid ovdanbuktima, árvoštallama ja reflekerema vuodul sáhtta árvoštallat studeanttaid ovdánandási ja olahuvvon oahppanjoksosiid. Studeanta raporteremiid oamasta oktagaslaš studeanta ja/dahje studeantajoavkkut. Dáid ii sáhte geavahit eará oktavuodain go

hárjehallanjovkui gullelaš hárjehallanseminárain ja fágalaš árvoštallamiin.

Hárjehallanseminára

Sámi allaskuvllas lea vierrun lágídit hárjehallansemináraid. Hárjehallanseminárat movttiidahttet studeantaaktiivvalaš bargo-, suokkardallan- ja oahppanvugiid. Hárjehallanseminára lágíduvvo oktii dahje moddii jagis, ja studeanttuohkái lea vurrolaga ovddasvástádus seminára lágideamis. Hálddaha hárjehallanráđđeaddi lea doarjjan studeanttaide lágideamis. Hárjehallanseminára sáhtta leat almmolaš hámis dahje siskkáldas hámis. Almmolaš semináris servet buot oahpaheaddjeoahpuid studeanttuohkát ja dáidda gullelaš fágakoordináhtorat, máhttoviidodatkoordináhtorat, fágaoahpaheaddjit, luohkkákoordináhtorat, hárjehallanoahpaheaddjit, hárjehallanmánáidgárddiid ja hárjehallanskuvllaid ovtasteaddjit ja SOA- goađi jođihangoddi. Siskkáldas semináris servet studeanttajoavku, hárjehallanoahpaheaddjit, luohkkákoordináhtor ja fágaoahpaheaddjit. Juohke studeanta galgá aktiivvalaččat oassálastit hárjehallanseminárain. Hárjehallansemináras ovdanbuktojit hárjehallamat ja dáid sisdoalut. Studeanttat ovdanbuktet iešguđet vugiiguin maid ieža hutket, ovdamearkka dihte rollaspealu dahje eará dáiddalaš vugiin, seaidnečájáhusaid, aviissa, oahpponeavvuidráhkademiin dahje eará ovdanbuktinvugiin. Almmolaš semináraid ovdanbuktimiid ferte heivehit almmolaš arenaid hápmái, das mo suokkardallat ja ságastallat fágalaš, profešuvdnaguoski ja pedagogalaš áššiid.

Jus čuožžila eahpádus hárjehallama dohkkeheami ektui

Jus čuožžila eahpádus ovttage studeanta hárjehallama dohkkeheami ektui, de galgá Sámi allaskuvllii dieđihuvvot nu árrat go vejolaš. **Hárjehallanoahpaheaddji** dieđiha eahpideami SOA- goahtái čálalaččat mas čilge makkár ákkain eahpádus ovddiduvvo ja mo studeanta sáhtta buoridit iežas hárjehallama. Ákkat manne studeanta sáhtta eahpiduvvot oažžut dohkkehuvvot hárjehallama sáhttet leat váilelaš dieđut, máhtut ja oppalaš gelbbolašvuohta vurdojuvvon oahppanjoksošiid ektui. Eará ákkat sáhttet leat ahte studeanta lea jávkan eanet go lobálaš mearri ja váilelaš dohkálaš ákka geažil, dahje ahte studeanta čájeha beliid mat gusket oppalaš dohkálašvuhit. Dákkár dilálašvuođain gohččojuvvot studeanta čoahkkimii, mas Sámi allaskuvlla bealis ovddasta okta SOA- goađi jođihangottis ja mas hárjehallanoahpaheaddji searvá ja dárbbu mielde maiddá rektor/jođiheaddji. Eahpádusdieđu dihte galgá studeanta čuoččuvvot dainna

ulbmiliin ahte čielggadit mo studeanta galgá buoridit iežas hárjehallama. Čoahkkin galgá dollojuvvot nu árrat go vejolaš vai studeanta oažžu vejolašvuođa njulget ja buoridit vai ceavzá hárjehallama. Čoahkkimis čállojuvvo beavdegirji ja lea vuodđun viidáset čuovvoleapmái. Prográmmajođiheaddjis/luohkkákoordináhtoris lea váldoovddasvástádus čuovvolit ovttaskas studeanttaid hárjehallančadaheami ovttas guoskevaš fágaoahpaheddjiin ovdal go hárjehallan dohkkehuvvo loahpalaččat ja sensureren registrerejuvvo. Loahpalaš dohkkeheami oassin lea ovttaskas studeanta progreshuvna čuovvoleapmi.

Jus lea eahpádus ovttaskas studeanta oahpaheaddjedohkálašvuođas oppalaččat, de leat sierra njuolggadusat mat gusket dohkálašvuođa árvvoštallamii. Dalle galgá ášši dieđihuvvot sierra nammaduvvon ásahusovddasvástideaddjái, vásedin skovi bokte. Dan maŋgel árvvoštallo galgá go ášši ceggejuvvot oahpaheaddjedohkálašvuođaáššin (gč. sierra kapihttala dohkálašvuođa birra). Čujuhuvvo muđui Sámi allaskuvlla loahpalaš eksámen- ja árvvoštallannjuolggadusaide.

Jus ii oaččo hárjehallama dohkkehuvvot

Studeanta guhte ii oaččo hárjehallama dohkkehuvvot, sáhtta oažžut ođđa vejolašvuođa čadahit olles dahje osiid hárjehallamis. Studeanta ii oaččo dohkkehuvvot boahttevaš lávkkiid oahpus ovdal go hárjehallan lea dohkkehuvvon. Ođđa hárjehallama lágideapmái lea vuodđun makkár ákkaiguin hárjehallan ii leat dohkkehuvvon. Jus studeanta šaddá váldit ođđa hárjehallanbáikkis oasse- dahje olles hárjehallanáigodaga, dalle ovddit hárjehallama árvvoštallanskovi dieđut dábálaččat eai fievrriduvvo ođđa hárjehallanbáikái. Jus studeanta nuppes ii oaččo dohkkehuvvot hárjehallama, de ferte ášši loktejuvvot dohkálašvuođa árvvoštallamii dahje sáhtta massit oahpposaji, vrd. Allaskuvllaid ja universitehtaid lága § 4- 8.

Dohkálašvuođa árvvoštallan

Studeantta dohkálašvuođaárvvoštallan lea oktasaš ovddasvástádus ja hálddašuvvo sierra nationála dohkálašvuođa njuolggadusaid mielde (Gč.

<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2006-06-30-859>). Láhka eaktuda ahte juohke oahpaheaddjestudeanta galgá olles oahppoáigge čada veardiduvvot dohkálašvuođa ektui. Dát mielddisbuktá ahte sis, geain lea dahkamuš oahpaheaddjestudenttain hárjehallanoahpus, nugo Sámi allaskuvlla oahpaheaddjeoahpuid jođiheddjiin ja fágaoahpaheddjiin ja verdde- /hárjehallanskuvlla rektoris dahje verdde- /hárjehallanmánáidgárddi jođiheaddjis ja

hárjehallanoahpaheddjiin, lea geatnegasvuohta veardidit studeanta dohkálašvuođa oahpaheaddjeámmáhii. Gáibiduvvo lagas čuovvoleapmi jus lea eahpádus ovttage studeantta oahpaheaddjedohkálašvuođa hárrái. Jus oktage studeanta eahpiduvvo ceavzit hárjehallanoahpu oahpaheaddjedohkálašvuođa geažil, de galgá hárjehallanoahpaheaddji nu árrat go vejolaš dieđihit eahpideami Sámi allaskuvlii. Sámi allaskuvla čuovvula eahpádusášši. Oahpaheaddjedohkálašvuođa guoski eahpádusat galget dieđihuvvot ja ákkastallot sierra eahpádusskovi bokte mii sáddejuvvo Sámi allaskuvlla dohkálašvuođaáššiid ásahusovddasvástideaddjái. Dákkár áššiide lea sierra áššegeaidnu, man gávdná dokumeanttas Dohkálašvuođa árvvoštallan- oanehis čilgehus 2011.

Hárjehallanoahpahusa váidin

SOA-goahti árvvoštallá jahkásaččat oahpuid ja hárjehallamiid kvalitehta. Jus studeanta vásiha hárjehallanoahpahusa oktavuodas váidin veara beliid, de lea studeanttas vuoigatvuohta ovddidit ášši hárjehallanoahpaheaddjái ja/dahje hárjehallanbáikki jođiheaddjái nu árrat go vejolaš. Ášši birra galgá ságastallat hárjehallanoahpaheddjiin, omd. bagadallama oktavuodas. Jus ášši ii čoavdás, dahje ii leat vejolaš ságastallat hárjehallanoahpaheddjiin, de galgá ságastallat rektoriin dahje mánáidgárdejođiheddjiin. Čoahkkimii rektoriin/mánáidgárdejođiheddjiin studeanta berre leat ráhkkanan ovdagihtii, omd. áššečuoggáid bokte. Čoahkkimis rektoriin/jođiheddjiin čállojuvvo beavdegirji. Jus dárbu, de sáhtta SOA goađi ovddasteaddjit leat mielde čoahkkimis.

Jus áššečoavdinčoahkkimat eai čoavdde váttisvuođa, de sáhtta studeanta ovddidit čálalaš váidaga SOA- goahtái, man mielddusin lea čoahkinbeavdegirji. Ášši olis galgá rabasvuohta buot váidaga guoski oassebeliid ektui. SOA- goađi oahppojođiheaddji ja goahtejođiheaddji árvvoštallaba mot čálalaš váidagiin ovdánit

Formálalaš meattáhusaid váidin *ii dohkkehuvvon- hárjehallama* oktavuodas

li leat vejolaš váidit ii dohkkehuvvon- árvosáni. Jus studeanta mielas hárjehallanoahpahus ii leat njuolggadusaid mielde lágiduvvon, ja studeanta oaivvilda ahte dilli lea váikkuhan su hárjehallama čađaheapmái ja hárjehallanoahpaheaddji árvvoštallamii, de sáhtta studeanta váidit formálalaš boasttuvuođa dihte. Hárjehallanoahpahusaid formálalaš boasttuvuođaid váidima oktavuodas galgá čuovvut Sámi allaskuvlla eksámen – ja loahpalaš árvvoštallama

láhkaásahusa § 23 Eksámenlágideami formála meattáhusaid váidin ([SÁMI ALLASKUVLLA](https://www.samaskuvlla.no)
[EKSÁMEN- JA LOAHPALAŠ ÁRVVOŠTALLAMANJUOLGGADUSAT \(samaskuvlla.no\)](https://www.samaskuvlla.no)

4. OVTTASBARGU, ROLLAT JA OVDDASVÁSTÁDUSAT

Ovttasbarggu arenat

Ovttasbarggu deaivvadanbáikkat ja gulahallanarenat leat sihke fysalaš ja digitála hámis, ja čálalaš ja njálmmálaš hámis nugo čoahkkimat, digitála oahppobáikkat, seminárat, bagadallankurssat, plánat, árvvoštallanskovit jna. Ulbmil lea sihkarastet ahte doaimmahuvvo gaskaneas diehtajuohkin- ja gulahallan buohkaid gaskkas, geain lea hárvhallanoahpuin dahkamuš, nannen dihte fierpmádaga ja praktihkalaš ja fágalaš ovttasbarggu gaskkal Sámi allaskuvlla ja hárvhallanbáikkiid.

Hárvhallanskuvlla ja hárvhallanmánáidgárddi rollat ja ovddasvástádusat

Hárvhallanoahpahuš lea ovttasbarggu gaskkal Sámi allaskuvlla ja hárvhallanskuvlla ja hárvhallanmánáidgárddi. Ovttasbargguš válbmehit boahhteáigge gelbbolaš oahpaheddjiid mánáidgárddiide ja skuvllaide. Juohke virggehasas lea sierra rolla dán ovttasbargguš, mat čilgejuvvot lagabuidda dás.

Skuvlaeaiggát/Mánáidgárdeeaiggát

Mánáidgárdeeaiggátis (suohkan/priváhta)/ skuvlaeaiggátis (suohkan/priváhta) lea bajitdási ovddasvástádus iežas skuvllain/ mánáidgárddiin láchit saji hárvhallanohppui. Eaiggát galgá

- láchčit doarvái fágalaš relevánta hárvhallansajiid ja sihkarastet ahte leat gelbbolaš hárvhallanoahpaheaddjit geat váldet vuostá studeanttaid.
- jođihangotti bealis nammadit hárvhallanoahpaheddjiid
- láchit dili nu ahte skuvllain/mánáidgárddiin leat buorit eavttut čađahit hárvhallanoahpu ja ovdánahttinbargguid
- doaibmat bargoaddin hárvhallanoahpaheddjiide
- máksit bálkká hárvhallanskuvllii/-mánáidgárdái ja hárvhallanoahpaheddjiide

Rektor/ Mánáidgárdejođiheadji

Rektoris/jođiheadjis lea iežas skuvllas/mánáidgárddis bajitdási ovddasvástádus hárjehallanoahpu doaimmaide. Son lea allaskuvlla oktavuodaolmmoš ja son doaimmaha hárjehallanoahpahusa plánenbarggu. Son láchčá hárjehallansajiid studeanttaide, ja sus lea ovddasvástádus dasa ahte hárjehallan čađahuvvo mearriduvvon rámmaid, plánaid ja mihttomeriid mielde. Rektor/ jođiheadji galgá

- veahkin válljet hárjehallanoahpaheddjiid, ja láchčit hárjehallanoahpaheddjiide buriid bargoeavttuid doaibmat hárjehallanoahpaheadjin.
- láchčit ahte hárjehallanoahpaheddjiid lea vejolaš háhkat 30 oahppočuoggá bagadallanpedagogihkas
- ráhkkanahttit ásahusa, váhnemiid ja ohppiid/mánáid ahte leat studeanttat
- láchčit ovttasbarggu gaskkal hárjehallanásahusa ja allaskuvlla
- jus leat mánnga oahpaheadji geat galget juogadit doaimmaid ja doaibmat hárjehallanoahpaheadjeteamas, de galgá okta ovddasvástidit ahte barggut juogaduvvojit ja čađahuvvojit. Rektor/jođiheadji vállje geas lea ovddasvástádus.
- jus hárjehallanoahpaheadji gártá jávkat, dieđihit allaskuvllii, ja ordnet sadjásaš hárjehallanoahpaheadji
- sihkkarastet ahte studeanttat ožžot buriid bargovejolašvuodaid, ahte olles ásahus lea hárjehallanarenan, ahte studeanttat besset hárjehallat relevánta oahpahusas ja doaimmain ja vásihit iešguđetlágan bargguid ja bargovugiid
- fáttmasta studeanttaid ásahusa sosiálalaš oktavuodain
- sihkkarastit ahte studeanttat besset oahpahit šihattojuvvon oahpahusdiimmuid ja doaimmaid, ja ožžot šihattojuvvon bagadallama
- dáhkidit ahte studeanttat, geat dohkálaš sivain gártet jávkat hárjehallamis, besset manjil čađahit váilebeivviid
- muittuhit studeanttaid jávohisvuodageatnegasvuoda birra vuolláičálihemiiin báikkálaš jávohisvuodageatnegasvuoda duodaštusa ja ságastallamin dán sisdoalu birra

Hárjehallanoahpaheaddji ovddasvástádus

Hárjehallanoahpaheaddjis lea ovddasvástádus dovdat hárjehallanoahpaheaddji rolla ja doaimmahit bargguid ja ovddasvástádusaid mat gullet hárjehallanoahpaheaddjái.

Hárjehallanoahpaheaddji lea barggus skuvllas dahje mánáidgárddis.

Hárjehallanoahpaheddjiiguin šiehtaduvvo ain ovttá joavkkuin ovttá hárjehallanáigodahkii. Ovttá hárjehallanoahpaheaddjis lea ovddasvástádus gaskkal 2-4 studentii (1 hárjehallanjoavku) hávális. Hárjehallanoahpaheaddji galgá

- ovddasvástidit ja láchčit ahte hárjehallan čađahuvvo mearriduvvon rámmaid, plánaid ja mihttomeriid mielde, ja ahte studeanttat ožžot buriid bargovejolašvuođaid
- vuostáváldit studeanttaid ja láchčit nu ahte studeanttat dovdiidit ásahusa iešguđet beliid, ovdánahttinbargguid, jođiheami, ja muđui eará doaimmaid.
- sihkkarastit, ahte studeanttat ipmirdit hárjehallanbáikki jávohisvuođageatnegasvuođa sisdoalu
- ráhkkanit ja čađahit hárjehallama sihke áigodaga, bagadallama, árvoštallama ja loahpahanbargguid hárrái mat čuvvot
- sihkkarastit ahte studeanttat besset skuvlahárjehallamis vásihit oahpaheami ja luohkkájođiheami ja muđui oahpaheaddjeámmáha iešguđet beliid ja reflekeret iežaset oahppama ja vásáhusaid
- sihkkarastit ahte studeanttat besset vásihit bargat mánáidgárddis ja mánnájoavkkus, mánáidgárddi jođiheami, ja muđui mánáidgárdeoahpaheaddjeámmáha iešguđet beliid ja reflekeret iežaset oahppama ja vásáhusaid
- láchčit hárjehallanoahpahusa, juolludit oahpahusdiimmuid ja bagadallat
- čađahit gaskaboddosaš árvoštallama studeanttas, árvoštallat studeanttaid dohkálašvuođa šaddat oahpaheaddjin, deavdit eahpádusskovi jus eahpida dohkálašvuođa.
- čállit studeantaárvoštallamiid, ja árvoštallat studeanttaid hárjehallama leat dohkkehuvvon/ii dohkkehuvvon sihke doaimmahit devdojuvvon ja vuolláičállojuvvon árvoštallanskovi allaskuvlii vahku maŋnel hárjehallama.
- oassálastit čoaikkimiidda mat lágiduvvojit hárjehallanoahpu oktavuodas (ráhkkanančoaikkimat ovdal hárjehallama ja hárjehallansemináraide)
- dieđuid juohkit jođiheddjiide hárjehallanáhusas ja addit dieđu buori áiggis jus lea dárbu sadjásažžii

- dieđihit Sámi allaskuvlii nu árrat go vejolaš, jus čuožžila eahpádus ovttage studeanta hárjehallama dohkkeheami ektui
- dieđihit hárjehallanráđdeaddái ovttatmano, jus studeanta ii ihtto hárjehallamii

Sámi allaskuvlla ovddasvástádus

Sámi allaskuvllas lea bajitdási ovddasvástádus oahpaheaddjeoahpuin.

SOA- goahti

lea fágalaččat ja hálldahuslaččat válđoovddasvástádus hárjehallamii. Goahti galgá

- jođihit, organiseret, ja ovddasvástidit hárjehallanoahpahusa, čoahkkinflánaid ja bargoplánaid
- hárjehallanoahpahusaid čađahit fágalaš ja kvalitehta mihtuid ektui.
- ráhkkanahittit, čađahit, kvalitehta sihkkarastit, árvoštallat ja čuovvulit hárjehallama
- Ovddidit ja doallat šiehtadusaid
- čađahit dohkálašvuoda árvoštallama
- bálkkáid máksit hárjehallanasahussii/hárjehallanoahpaheaddjái
- sihkkarastet dárbašlaš dieđuid ja bagadallama hárjehallanoahpaheaddjái

Studeantta ovddasvástádus

- studeanttas lea alddis ovddasvástádus iežas oahppamii, ja lea mielovddasvástádus oahppanjoksosiid dáfus
- studeanta lea oahppodilis, muhto galgá hárjehallamis oassálastit bargodillái dego ovttasbargoguoibmin
- studeanta ii guotte seamma dási ovddasvástádusa nugo virgáduvvon oahpaheaddji, muhto galgá bargat ja doaimmat dego livččii virgáduvvon oahpaheaddji
- Studeanta galgá:
  - dovddiidit ja čuovvut hárjehallamii guoski njuolggadusaid, plánaid, čoahkkimiid ja semináraid jna.
  - ráhkkanit bagadallamiidda, oahpahusaide, hárjehallanbargguide ja galgá árvoštallat hárjehallama

- čuoovvolit bagadallamiid ja rávvagiid ja reflekteeret iežas oahppama ja ovdáneami
- čađahit buot mearriduvvon bargguid ja leat aktiivlaš maddái muđui bargguin, ja oaidnit ieš bargguid
- **ipmirdit ja doallat jávohisvuodageatnegasvuodas gitta buot iežas oahpu olggobeale oktavuodain, vuolláičállit jávohisvuodageatnegasvuodá duodaštusa**
- dieđihit hárjehallanoahpaheaddjái ja hárjehallanráđđeaddái, jus šaddá jávkan
- leat diđolaš, ahte buot hárjehallamat galget leat čađahuvvon, árvvoštallojuvvon ja dohkkehuvvon ovdal studeantta sáhtta loahppaduodaštusa oažžut.
- doaimmahit Oahppohálddahussii polesaduodaštusa juohke golmma jagi gaskkain

Fágakoordináhtor/ máhttoviidodatkoordináhtor/ fágaoahpaheaddji

/máhttoviidodatoahpaheaddji

- fágalaš ovddasvástádus fága hárjehallanoahpu sisdoalus
- searvat hárjehallanplánenbargguide, árvvoštallamii ja čuoovoleapmái ovttas prográmmajođiheddjiin, eará fágaoahpaheddjiiguin ja hárjehallanoahpaheddjiiguin
- fágaoahpaheaddjit/máhttoviidodatoahpaheaddjit doaimmaha iežas fága bargobihttáosi fágakoordináhtora/máhttoviidodatkoordináhtorii. Máhttoviidodatkoordináhtoris/fágakoordináhtoris lea ovddasvástádus fága/máhttoviidodaga ollislaš bargobihtá ovddidit luohkkákoordináhtorii vahku ovdal hárjehallančoahkkima
- galledit hárjehallanoahpaheddjiid ja studeanttaid hárjehallanbáikkiin
- bagadallat studeanttaid ja hárjehallanoahpaheddjiid dárbbu mielde
- lohkat ja čuoovvolit studeanttaid árvvoštallamiid ja raporteremiid iežas fágas ja oppalaččat

Prográmmajođiheaddji/ luohkkákoordináhtor

- fágalaš ovddasvástádus oahpaheaddjeoahpu hárjehallanoahpus ja oahpu ollisvuodas
- gaskkustit dárbbalaš fágalaš ja profešuvdnaguoski dieđuid hárjehallanoahpaheddjiide
- sihkkarastit hárjehallanplánenbargguid ja árvvoštallamiid ja dáid čuoovolemiid
- gaskkustit dárbbalaš fágalaš ja profešuvdnaguoski dieđuid hárjehallanoahpaheddjiide
- jođihit gulahallama fágabirrasiiin ja hárjehallan- ja verddeásahusaid birrasiiin
- sihkkarastit hárjehallanplánenbargguid ollislaš hábmema ja árvvoštallamiid ja dáid čuoovolemiid

- luohkkákoordináhtor čohkke buot hárjehallanbargobihtttáevttohusaid ovtta dokumentii ja doaimmaha daid studeanttaide ja hárjehallanoahpaheaddjiide ovdal hárjehallančoahkkima, vuodđun hárjehallanbarggu válbmemii mii dáhko ovttas hárjehallanoahpaheddjiiguin ja studeanttaiguin
- jođihit hárjehallanbargoproseassa ovttas hárjehallanoahpaheddjiiguin ja studeanttaiguin, dáid ráhkkanan- ja árvoštallančoahkkimiin ja seminárain
- láidestit fágaidrasttideaddji gulahallama fágaoahpaheddjiid ja hárjehallanoahpaheddjiid gaskkas
- sihkkarastit galledeami hárjehallanáigodagas
- bagadallat studeanttaid ja hárjehallanoahpaheddjiid dárbbu mielde
- čuovvolit studeanttaid árvoštallamiid ja raporteremiid oppalaččat

Hárjehallanráđđeaddi

- hálddahušlaš ovddasvástádus oahpaheaddjeoahpuid hárjehallanoahpu organiseremis ja ovddideamis
- doaimmahit hárjehallanplánaid njuolggadusaid ja eará doaibmi njuolggadusaid/ rutiinnaid mielde
- leat gulahallangaskaoapmin praktihkalaš hárjehallanáššiin
- sihkkarastit ahte gustovaš dieđut hárjehallanoahpahusa birra leat olámuttos buohkaide geaidda guoská
- bovdet hárjehallančoahkkimiidda ja –semináraide
- áššemeannudeaddji hárjehallanbáikkiid šiehtadusaiguin ja sin bálká- áššiin, ovttas ekonomijaossodagain
- áššemeannudeaddji studeanttaid hárjehallangoluid oktavuodas, ovttas ekonomijaossodagain

Oahppojođiheaddji

- fágalaš ja hálddahušlaš ovddasvástádus oahpaheaddjeoahpuid hárjehallanoahpuid strategalaš plánain
- čuovvolit ahte leat fágalaš, olmmošlaš ja ekonomalaš resurssat hárjehallanoahppui
- kvalitehtasihkarastin ja rapoteren sihke fágalaš ja hálddahušlaš doaimmain

- ásahusovddasvástideaddji dohkálašvuodaáššiin
- ovttasbargguid lámčit ja čuovvolit

Goahtejođiheaddji

- bajitdási fágalaš ja hálldahuslaš ovddasvástáduš hárjehallanohppui, DoB- doaimmain ja kvalitehtabargguš
- sihkkarastet fágalaš, olmmošlaš ja ekonomalaš resurssaid hárjehallanohppui
- ovddasvástáduš dasa ahte šiehtadusaid intenšuvnnat ollašuvvet ja mihtut čađahuvvot
- sihkkarastet buori fágalaš ja hálldahuslaš ovttasbargu Sámi allaskuvlla ja hárjehallanoahppoásahusaid gaskkas

5. STUDEANTTAID HÁRJEHALLANGOLUID BUHTTENJUOLGGADUSAT

Sámi allaskuvllas lea prinsihppa, ahte geatnegahtton hárjehallan ii galgga leat stuorit lassigollun studeanttaide, muhto ferte lihkká rehkenastit ahte šaddet lassigolut hárjehallamis johtima ja orruma oktavuodas.

Studeanttat fertejit deavdit goluid ruovttoluotta máksin -skovi ja buktit dan allaskuvllii/sáddet DFØ bokte, mánu siste go hárjehallan lea nohkan. Jus ii leat buktán máksinskovi áigemeari siste, de eai máksojuvvo hárjehallangolut.

Sámi allaskuvlla bálkáossodat dinggo studeanttaide beassansáni Betalmeg portálai ja DFØ-appai. Studeanttat geain ii leat Norgga bank-ID, fertejit ain deavdit mátkerehkega báberhámis. Skovi ferte leat vuolláičállojuvvo.

Lea studeanttaid geatnegasvuohhta deavdit mátkke- ja orrungoluid skovi vuoiggalaččat ja hárjehallangoluid buhttenjuolggadusaid mielde.

Golut hárjehallama oktavuodas, mat ei čuovo SA prinsihpaid ja dás namuhuvvon njuolggadusaid, eai máksojuvvo.

Studeanttat sihkkarastet jođánis rehketeđeahallama dainna, ahte doaimmahit bálkáossodahkii visot kuittiid ja duodaštusaid oktan rehkegiin.

Mátkkošteapmi

Mátkegoluid máksimii leat čuovvovaš eavttut:

- Studeantajoavku ferte gávdnat hálbimus ja luondu seasti mátkkoštanvuogi hárjehallanbáikái ja ruovttoluotta.
- Sámi allaskuvla máksá biilakilomehterbuvttadusa 2, 50 kr/km ja mielmátkkošteaddjis 0,50 kr/km.
- Sámi allaskuvla gokčá ovttá mátkki hárjehallanbáikái ja ruovttoluotta studeantta fásta orrunsašis
- Vuodjingolut gokčojuvvojit, jus hárjehallanbáikái lea guhkit go 30 km ovttá guvlui fásta orrunbáikkis.
- Jus studeantajoavku vállje johtit mánggáin biillain hárjehallanbáikái, juhkkovuo okta ovddos maŋos mátkki buvttadus biillaid gaskkas
- Girdi-, busse-, fearga- ja togabilehtain gokčovuo 60 %, jus dat leat hálbimus mátkkoštanvuohki hárjehallanbáikái ja ruovttoluotta.
- Girdišillju parkerenbáikkimávssus gokčovuo 60 %. Eanemus buvttadussupmit parkerenbáikki, girdi-, busse- ja togabilehtain ovttá hárjehallanáigodagas leat oktiibuot 7 500 ruvno
- Jus studeanttas jápmá lagasolmmoš hárjehallanáigodagas, de gokčá allaskuvla johtingoluid, mat vástidit hárjehallanbáikkis mátkki fásta orrunbáikái.

Idjadeapmi

Orrungoluid máksimii leat čuovvovaš eavttut:

- Sámi allaskuvla eaktuda ahte studeanttat orrot hálbimus lági mielde, ja ahte studeantajoavkkut juogadit orrunbáikki gos lea vejolaš, seastin dihte orrungoluin
- Sámi allaskuvla máksá gitta 300,- kruvno rádjái jándorii juohke studentii idjadangoluid ovddas, go sáhtta duođastit ahte lea máksán duppallit viessoláiggu hárjehallanáigodagas. (Duođastus duppallit viesoláiggu dahje eará duođastus duppallit orrungoluin hárjehallanáigodagas). Buot guittet ja duođastusat galget čuovvut mielde.
- Sámi allaskuvla ii mávsse orrungoluid, go hárjehallan lea studeantta ruovttosuohkanis/fásta orrunbáikkis
- Dalle hárjehallansuohkan/-báiki ordne orruma, dalle SA gokčá mátkkoštangoluid

hálbimus vejolaš mátkkoštanvuogi ja SA hárjehallangoluid buhttenjuolggadusaid mielde.

- Earenoamáš dilálašvuodain sáhtta Sámi allaskuvla gokčat eambo

6. EARÁ NJUOLGGADUSAT

Politiijaduodaštus

Juohke studeanta gii álgá oahpaheaddjeohppui galgá buktit politiijaduodaštusa.

Politiijaduodaštus ii galgga boarrásit go 3 mánu ja buktojuvvo Sámi allaskuvlii oahpu álggadettiin, ovdal hárjehallama. Studeanttat geat sirdet oahpposaji ovttá oahppoásahusas nubbái, galget duodaštusa addit odđa oahppoásahussii, ahte leat buktán politiijaduodaštusa vuosttaš oahppoásahussii. Politiijaduodaštus lea fámus golbma (3) jagi. [Veileder for krav om politiattest for studenter i høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning \(ntnu.no\)](https://www.ntnu.no/veileder-for-krav-om-politiattest-for-studenter-i-hoyere-utdanning-og-hoyere-yrkesfaglig-utdanning)

Jávohisvuoda geatnegasvuoha

Studeanttat dáhkidit oahpposaji vuostávdima oktavuodas jávohisvuodageatnegasvuoda, mii lea gustovaš buot oahppojagiid hárjehallamiidda ja maŋŋil go oahppu lea nohkan.

Hárjehallanbáiki ávžžuhuvvo bivdit studeanttaid čállit vuollái jávohisvuoda geatnegasvuoda maiddái báikkálaččat, ja ságastallat studeanttaiguin mii jávohisvuodageatnegasvuoda sisdoallu lea.

Hárjehallanbáikkiin ja hárjehallanoahpaheddjiin ja eará bargiin lea jávohisvuoda geatnegasvuoha studeanttaid ektui, ja eará dieđuid ektui maid lága mielde galgá suddjet.

Raporttat, áicamat ja notáhtat leat siskkáldas bargonotáhtat, main galgá jávohisvuoda geatnegasvuoda sihkarastet. Mánáid ja ohppiid namat eai berre čuožžut beaiveloggain ja eará čálalaš dokumentašuvnnain.

Tuberkulosa duodašteapmi

Oahpaheaddjestudeanttat galget duodaštut tuberkulosa guoskevaš gažaldagaid, jus maŋemus golbma jagi leat mátkkoštan guhkit go golbma (3) mánu guovlluin, gos lea olu tuberkulosa (vrd. lánkaásahusa Forskrift om tuberkulosekontroll - Lovdata). Tuberkulosaduodaštussii lea sierra skovvi maid galgá deavdit. Eaktun beassat hárjehallama čađahit lea ahte dát leat ortnegis.

Hárjehallan ja sadjásažžan doaibmat

Hárjehallanáigodagas ii sáhte studeanta bargat sadjásažžan (vikáran) hárjehallanbáikkis.

Hárjehallanoahppu galgá leat bagadallon ja árvvoštallon. Jus hárjehallanoahpaheaddji šaddá buohcci, de galgá hárjehallanbáiki bidjat sadjásaš hárjehallanoahpaheaddji bagadallat studeanta. Studeanta sáhtta spiehkasteapmin oahpahit/jođihit ohppiidoavkku/mánnájoavkku okto dahje ovttas eará studeanttaiguin. Dalle ferte rektor/jođiheaddji dahje eará hárjehallanoahpaheaddji duogábeale doarjjan. Jus lea eahpádusdilli de galgá Sámi allaskuvlla hárjehallanráđdeaddiin váldit oktavuoda.

Hárjehallan iežas bargosajis

Jus studeanta gártá hárjehallat bargosajis mii lea iežas bargosadji, de gustojit seamma njuolggadusat, go dalle go ii leat iežas bargosajis hárjehallama. Hárjehallan lea oahppanáigi ja studeanta ii sáhte váldit ovddasvástádusa seamma dásis, go dalle, go lea bargodilis. Studeanta hárjehallan galgá árvvoštallot fágalaččat ja objektiivvalaččat. Jus bargoustit gártá hárjehallanoahpaheaddjin studentii, de ferte sihkarastet ahte dákkár gaskavuohtha ii váikkut studeanta hárjehallančađaheapmái eahpevuoggalaččat. Lea vejolaš ahte fágaoahpaheaddjit váldet stuorát rolla árvvoštallamis ovttas hárjehallanoahpaheddjiin, jus hárjehallanoahpaheaddji lea dahje lea leamaš studeantta bargoustit.

Studeanttaid jávkan dahje virgelohpi hárjehallanáigodagas

Buot hárjehallamat ja daidda gullevaš ráhkkaneamit ovdagihtii, vejolaš fágabeaivvit hárjehallamiid oktavuodas, árvvoštallamat čađahettiin ja maŋjel, hárjehallamiid čuovvoleamit allaskuvllas dahje digitálalaččat leat bákkolaččat. Oahpaheaddjeoahpuid rámmaplánaláhkaásahusain leat mearriduvvon man galle hárjehallanbeaivvit leat guđege oahppoprográmmas, maid studeanttat galget čađahit oahppoáiggis, danin:

- li leat vejolaš plánet jávkamiid ja luomuid hárjehallanáigodagain ja hárjehallamiid ráhkkanan-, ja árvvoštallan- ja čuovvolanbeivviide
- Buot jávkamat mielddisbuktet buhttema/sierra bargguid, mat mearriduvvot hárjehallanoahpaheaddji ja oahpaheaddjeoahpuid fágateama bealis.
- Jávkanskovi galgá geavahit buot eretorumiid čielggadeamis.

- Studeanttain geain leat luohhtevašdoaimmat sáhttet oažžut permišuvnna hárjehallamiin searvat Sámi allaskuvlla siskkáldas čoahkkimiidda.
- Hárjehallanbáiki sáhtta dohkkehít ahte studeanttat fitnet doaktárdiimmuin jávkama oppalaš rájiid siskkobeale mii leat 15 % dohkálaš ákkain, nugo doavtterduođastusain
- Jus studeanta diehtá ahte earenoamáš sivaid geažil gártá jávkat hárjehallamiin, de ferte allaskuvla oažžut dieđu unnimusat mánu ovdal vai sáhtta hárjehallama plánet sihke hárjehallanjoavkku ja studeanta ektui. Mánnáoažžuma oktavuodas ferte diedihit nu árrat go vejolaš, unnimusat 3 mánu ovdal. Jus jávkama sivva lea lagasolbmo jápmin dahje lihkohisvuolta, dat lohko dohkálaš jávkamin 15 % siskkobealde.
- Hárjehallanbeivviid jávkama šaddá ollásit čađahit maŋgel. Jus lea dohkálaš ágga jávkamii de lea Sámi allaskuvla geatnegas láchit hárjehallama ođđasit seamma oahppojagi siste. Jus ii leat dohkálaš ágga jávkamii, de ferte studeanta vuordit dassá nupes lea vejolaš čađahit seamma hárjehallama.
- Ođđa hárjehallanáigodat šiehtaduvvo studeanta, hárjehallanbáikki (rektora) hárjehallanoahpaheaddji ja SOA- goađi gaskkas.
- Hárjehallanoahpaheaddji dahje rektor/jođiheaddji dieđiha Sámi allaskuvlii galle beivvi studeanttas leat báhcán čađatkeahtta ja goas dáid lea vejolaš čađahit maŋgel
- Studeanta buktá duođastusa allaskuvlii jus gártá jávkat hárjehallamis juogo iežas dahje máná buozalmasvuoda geažil (doavtterduođastus)
- Buot vejolaš jávkan hárjehallamiin ferte čađahuvvot, ovdal go studeanta sáhtta árvoštallot loahpalaččat